

นอนวัด

พระอาจารย์สงบ มนสฺสฺนโต

ถาม-ตอบ ปัญหารธรรม วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๓

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : ข้อ ๒๕๑๗. เรื่อง “การภาวนา”

สามารถนำวิปัสสนาภาวนามาช่วยให้จิตสงบได้หรือไม่เจ้าคะ

ตอบ : คำถามเนาะ เวลาคำถามๆ เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติ เราจะประพฤติปฏิบัติก็ประพฤติปฏิบัติได้ทั้งสิ้น แต่เวลาคนเขาเรียนเรื่องไสยศาสตร์ เขาถือสัจจะแล้วเขาเรียนเรื่องไสยศาสตร์ เรียนร้อยแปด

ในไสยศาสตร์นะ พวกที่ว่าทำให้คงกระพัน นั้นนะเขาถือสัจจะของเขา เขาทำอย่างไรก็ได้ เพราะอะไร เพราะตั้งสัจจะขึ้นมาแล้วเขาเพ่ง เขาตั้งใจของเขาเพื่อจะเรียนให้วิชาอาคมของเขา มีคุณภาพ พอมีคุณภาพมันก็เป็นเรื่องอยู่คงกระพัน ในเรื่องการทำนายทายทัก นี่เป็นเรื่องไสยศาสตร์ เป็นเรื่องของจิตวิญญาณ เรื่องของโลกในปัจจุบัน มันมีมาก่อนที่จะเกิดพระพุทธศาสนา

เวลาเกิดพระพุทธศาสนาแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเรียนกับเจ้าลัทธิต่างๆ มันไม่ใช่ทาง ไม่ใช่ทาง ไม่ใช่ทาง คนจะปฏิญาณตนว่าเยี่ยมยอดเยี่ยมขนาดไหนมันไม่ใช่ทาง มันไม่ใช่ทางเพราะว่าเราไปศึกษาค้นคว้าแล้วมันไม่สามารถชำระล้างกิเลสได้ มันไม่สามารถฆ่ากิเลส มันไม่สามารถทำให้เกิดหมดความลัษณสังขยในใจได้ มันถึงแก้กิเลสไม่ได้ไง

ทีนี้พอจะแก้กิเลสได้ใช่ไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ เริ่มต้นจากกำหนดลมหายใจเข้าออก อานาปานสติ ตั้งแต่ปฐมยาม อานาปานสติ พอจิตสงบแล้ว พอจิตสงบ จิตสงบ มันยังไม่เกิดปัญญาไง พอจิตสงบไม่เกิดปัญญามันก็จิตเดิมแท้ใช่ไหม จิตเดิมแท้ที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะมันเกิดภพชาติใด การเกิดภพชาตินั้นมันสะสมลงมาที่ใจดวงนั้นไง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสาวไป ตั้งแต่พระเวสสันดรไป นี้อิตติชาติ

ใครจะเชื่อว่ามีหรือไม่มีมันเรื่องของเขา มันเป็นสิทธิ์ของเอ็งทั้งสิ้น

เวลามัธยมยาม จตุปปาตญาณ เวลาปัจฉิมยาม ปัจฉิมยามเวลาชำระล้างกิเลส ทางกิเลส อาสวักขยญาณทำลายอวิชชาจบสิ้นไปแล้ว เสวยวิมุตติสุข สุขที่สามโลกธาตุไม่มี ใ้ที่ว่า เทวดา อินทร์ พรหมเขาทิพย์สมบัติ ที่ว่าเขาติดสุขอะไรของเขา วิมุตติสุขเหนือ เหนือหมดเลย ไม่เหนื้อมันจะข้ามพ้นจากวัฏฏะไปได้อย่างไร ที่นี้พอเหนือหมดเลย มันเป็นเรื่องที่เลอค่า เลอค่านี่ มันเป็นสมบัติของจิต จิตเท่านั้นที่สัมผัสได้ไง

ในตำรับตำรามีแต่ชื่อมันทั้งนั้นนะ ในตำรับตำราที่เขียนว่านิพพาน มันก็ไม่ใช่นิพพาน นิพพานก็คือนิพพาน ก็เป็นตัวหนังสือ เวลานิพพานจริงๆ นิพพานมันเกิดที่หัวใจนั่น เวลาหัวใจมันเป็นจริง วิมุตติสุขมันอยู่ที่นั่นไง ความเป็นจริงมันอยู่ที่หัวใจเท่านั้น มันไม่อยู่ในตำราหรอก

ตำราเป็นชื่อ ธรรมและวินัยเป็นศาสดาของเรา ตำรานี้เป็นธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว สิ่งที่ท่านอบรมบ่มเพาะไว้ ท่านสอนไว้

ใ้ที่ท่านสอนๆ คือวิธีการ วิธีการจะชำระล้างกิเลส แล้วเราก็เอาวิธีการมาได้แย้งกัน วิธีการ ถ้าวิธีการมันทำถูกต้องขึ้นมาแล้วให้ใจเป็นธรรมแล้วมันก็เป็นธรรม เพราะความเป็นธรรมอันนั้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงกลับมาสอนให้ทำความสงบของใจเข้ามาก่อนไง

คำว่า “ทำความสงบของใจเข้ามาก่อน” นะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเผยแผ่ธรรมไป เวลาไปถึงชาวชนบทต่างๆ เขาไม่รู้จักอะไรเลย ก็สอนเขาให้ทำทาน ให้อุปปุพพิกาทาน ทาน ทานคือการฝึกหัด ฝึกหัดให้หัวใจมันเข้มแข็ง ฝึกหัดถึงการเสียสละ ฝึกหัดถึงมवलชน ฝึกหัดถึงการเป็นสาธารณะ พอใจมันเป็นธรรมขึ้นมา พอใจเป็นธรรมแล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงแสดงเรื่องอริยสัจ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์

แล้วทุกข์เกิดที่ไหนล่ะ

ถ้าจิตใจไม่เป็นสาธารณะ จิตใจมันพังไม่เป็น มันโทษคนอื่น ตีโพยตีพายว่าคนอื่นสร้างให้กูทั้งนั้นนะ กูนี้เทวดานะ แต่กูทุกข์เกือบตาย ยังไม่รู้จักทุกข์กูเลย

ท่านถึงจะให้จิตพร้อมควรแก่การงาน ท่านถึงแสดงอริยสัจ เห็นใหม่ ควรแก่การงาน

นี่ก็เหมือนกัน ย้อนกลับมาที่ว่าคำถามนี้ “สามารถใช้วิปัสสนาธรรมช่วยให้จิตสงบได้หรือไม่เจ้าคะ”

ที่ว่าทำไมต้องทำความสงบ มีหลายๆ สำนักบอกว่ามันไปทำทำไม สมาธิไปทำทำไม ทำสมถะมันแก้กิเลสไม่ได้

สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ ไม่มีสมาธิเลย เองก็ตกเหวไปแล้ว เองคิดโดยกิเลสของเอนั่นแหละ เพราะธรรมชาติคนเกิดมามีอวิชชาคือความไม่รู้ตัวเองร้อยเปอร์เซ็นต์ แล้วก็ไปศึกษาธรรมะก็เอาความไม่รู้ร้อยเปอร์เซ็นต์นั้นไปตีค่า พอไปตีค่าตีความมาเสร็จแล้วก็ทำตามความเชื่อของตน พอทำตามความเชื่อของตนมันก็ตกทะเลไปแล้ว

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่ให้ทำความสงบของใจเข้ามาก่อน คือ สมาธิ ปัญญา คือ สมาธิ ปัญญา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใช้ลมหายใจเข้าออก อานาปานสติ พอจิตสงบแล้วมันยังไม่เกิดปัญญา มันก็ไปรู้ข้อมูลเดิมของจิต ก็คือบุพเพนิวาสานุสติญาณ เวลามัชฌิมายาม ก็ข้อมูลอันนี้มันเป็นกรรมเก่า มันจะส่งไปอนาคต จตุปปาทญาณ ฉะนั้น ทั้ง ๒ ส่วนนี้มันเป็นอดีตอนาคต ย้อนกลับมาเอาอาสวักขยญาณ อวิชชาปจฺจุยา สงฺขารา สงฺขารปจฺจุยา วิญญฺญาณ ปัจจฺยาการในหัวใจ หัวใจที่เกิดในปัจจุบันนี้ ปัจจุบันที่เกิดในปัจจุบันที่มีสัมมาสมาธิแล้วฝึกหัดใช้ปัญญา ปัญญาที่จะเกิดขึ้นนี้คือปัญญาคืออมรรคผล คือมรรคที่จะชำระล้างกิเลส อาสวักขยญาณไง

ใจดวงใดไม่มีมรรค ใจดวงนั้นไม่มีผล ใจดวงใดที่ไม่ได้สามารถสร้างมรรค สร้างคุณสมบัติในการที่จะชำระล้างกิเลสได้ จิตใจดวงนั้นมันจะมีผลได้อย่างไร เพราะจิตใจดวงนั้นมันไม่ได้ทำ จิตใจดวงนั้นไม่ได้ชำระล้างให้ใจสะอาดขึ้นมา มันจะสะอาดได้อย่างไร

ถ้าจิตใจที่มันสะอาดได้ สะอาดได้ด้วยมรรคญาณ ด้วยปฏิจจสมุปบาท ด้วยมรรคด้วยผลอันนี้ไง เวลาชำระล้างมันสํารอกหมดเลย สำเร็จเป็นพระอรหันต์ นี่ไง สำเร็จเป็นพระอรหันต์

ฉะนั้น เวลาการกระทำแบบนี้ อานาปานสติ ทำความสงบของใจเข้ามา ถึงต้องทำความสงบของใจเข้ามา

บอกว่า ทำไม่ต้องทำ ทำไม่ต้องทำ ก็จะมาชำระล้างกิเลส ก็จะมาฆ่ากิเลส จะมาทำ
ความสงบทำไม

ความสงบนั้นแหละมันเป็นพื้นฐานที่จะยกให้สู่การกระทำนั้นเกิดขึ้น ทำความสงบ
ความสงบนั้นยังไม่เกิดขึ้น

ก็บอกว่าใช้วิปัสสนา ใช้มรรคใช้ผล

ปัญญาอย่างนั้นคือปัญญาของกิเลสทั้งสิ้น ปัญญาของกิเลสก็คือปัญญาสามัญสำนึก
ของเราเนี่ย ะนั้น พอปัญญาสามัญสำนึกคิดไป ก็คิดไปสิ นี่เป็นจินตนาการไง สุตมยปัญญา
จันตมยปัญญา ภาวนามยปัญญา ันเป็นจินตนาการของคน จินตนาการของผู้ที่มีกิเลส ัน
ก็จินตนาการไป จินตนาการจนสิ้นกิเลส สิ้นหำรอบลึบรอบมันก็ยังไม่ได้สิ้นสักที เพราะมันเป็น
จินตนาการ

แต่ถ้าเป็นจิตสงบมันไม่ใช่จินตนาการเพราะอะไร มันไม่ใช่จินตนาการเพราะมันเป็น
ปัจจุบันใจใหม่ เพราะมันสงบระงับเข้ามาแล้ว ถ้าเกิดปัญญา ปัญญามันเกิดขึ้น ขณะที่ปัญญา
มันเกิดขึ้น มรรคญาณมันเกิดขึ้น ปัญญามันเกิดขึ้น ถ้ามันค้นคว้าหากิเลสได้ มันฟาดฟันกิเลส
นั้นคือมรรค ังคือการกระทำ ันจะฆ่ากิเลสได้ไม่ได้มันอยู่ที่ตรงนี้ ัง อยู่ที่ตรงที่เกิดภาวนามย
ปัญญา ปัญญาที่ชำระล้างกิเลส ัง แล้วรสชาติมันแตกต่างกัน ัง รสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง

ฉะนั้นบอกว่า สามารถใช้วิปัสสนาภาวนาช่วยทำให้จิตสงบได้หรือไม่เจ้าคะ

ได้ทั้งนั้นละ ทำเลย ทำเลย แต่ที่มันทำแล้วบอกว่ามันเป็นวิปัสสนา ก็จินตนาการเป็น
ความคิดของเรา ัง

ถ้าบอกว่า ถ้าใช้วิปัสสนาๆ คำว่า “วิปัสสนา” เวลาครูบาอาจารย์ท่านแกจิดกัน ัง
อย่างเช่นเรา เราภาวนาแล้วเราใช้ปัญญาของเรามากมายมหาศาล แล้วเราก็ไปถามอาจารย์เรา
ว่า “นี่มันวิปัสสนา มันฆ่ากิเลสแล้ว”

ท่านบอกว่า ันั้นมันเป็นสัญญา ัคือที่ว่าเอ็งว่าวิปัสสนาๆ เอ็งเข้าใจว่าเป็นวิปัสสนา แต่
ความจริงแล้ว อย่างมากอย่างสูงสุดของปุถุชนที่ใช้ความคิดนี้มันก็เป็นปัญญาบรมสมาธิ ัง

แต่เราก็คิดว่าเพราะคำว่า “ปัญญา” ใด ดุสิ ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง กรรมฐาน ๕ เป็นได้ทั้งสมณะ เป็นได้ทั้งวิปัสสนา เป็นได้ทั้งสมณะ คือว่าถ้าเราเอามาบริกรรม เอามาท่อง มันก็เป็นสมณะ พอจิตมันสงบแล้วมันไปเห็นกรรมฐาน ๕ แล้วมันใช้ปัญญาพิจารณา นั่นมันเป็นวิปัสสนา มันเป็นได้ทั้งสมณะและเป็นได้ทั้งวิปัสสนา

นี่เหมือนกัน เราบอกว่าเราจะใช้วิปัสสนาเพื่อให้จิตสงบได้หรือไม่เจ้าคะ

เชิญ เชิญตามสบาย เชิญเลย เราก็ตั่งชื่อมันว่าวิปัสสนา แต่ความจริงมันคือปัญญาอบรมสมาธิ นี่มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ

เราจะบอกว่า เวลาครูบาอาจารย์เวลาท่านแก้จิตกัน ท่านสนทนาธรรม วิปัสสนานี้จริงหรือไม่จริง วิปัสสนานี้มันเจือปนไปด้วยอะไรบ้าง เพราะเจือปนด้วยกิเลส ด้วยสมุทัยนั้น ผลของมันมันถึงได้แตกต่างไป ผลของมันที่มันจะเป็นร้อยเปอร์เซ็นต์มันจะสะอาดบริสุทธิ์ มันมาจากสัมมาสมาธิ สัมมาสมาธิมันให้เกิดภาวนามยปัญญาไป ภาวนามันเป็นงานดำริชอบ งานชอบเพียรชอบไป พองานชอบ เพียรชอบ มันเป็นมรรค มัชฌิมาปฏิปทา มรรคมันสมมูลพอดีของมันไม่ตกไปในสองส่วนไปทางของกิเลส ไปทางของสมุทัย มันก็จะให้ผลไปอีกอย่างหนึ่งไป

นี่เราพูดถึงว่าถ้าครูบาอาจารย์ที่ท่านพูดถึงวิปัสสนา สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน ท่านจะพูดด้วยรายละเอียด ด้วยข้อเท็จจริง อันนั้นสมบูรณ์แบบ

แต่สำหรับเรา เราเป็นปุถุชน เราเป็นผู้ฝึกหัดใหม่นะ “จะใช้วิปัสสนา จะใช้สมณะ”

เชิญ เชิญ เชิญเลย เพราะมันเป็นชื่อ แต่เราทำได้มากน้อยขนาดไหน เอาเลย เพราะอะไร เพราะมันเป็นหนทางของเราไป เราจะไปปิดกั้นให้เราคับแคบตีบตันว่าเราจะต้องทำอย่างนั้นๆ มันปิดโอกาสของเราไป เปิดกว้างเลย ทำอะไรก็ได้ เชิญตามสบาย

แต่จะเป็นวิปัสสนา เป็นอะไร

เพราะเราเข้าใจว่าเป็นวิปัสสนาเพราะเราใช้ปัญญาของเราไป เราเข้าใจว่า เราเข้าใจว่ามันเป็นชื่อ มันเป็นชื่อ แต่ถ้าเป็นความจริงๆ นะ มันเป็นวิทยาศาสตร์ไป หนึ่งบวกหนึ่งต้องเป็นสอง สองบวกสองเป็นสี่ สี่บวกสี่เป็นแปด หนึ่งบวกหนึ่งเป็นศูนย์ หนึ่งบวกหนึ่งเป็นแปด เป็นเก้า ไม่มี

นี่ก็เหมือนกัน เวลามันทำไปแล้วมันเป็นวิทยาศาสตร์ คือว่าถ้าสติพร้อม บริกรรมพร้อม ทุกอย่างสมคูล มันต้องเป็นสมาธิ ถ้ามีสมาธิ มีสติมีปัญญาพร้อม ทุกอย่างพร้อม มันต้องเป็น มรรค ถ้าเป็นมรรค ผลของมรรคมันต้องสมุจเฉทปหาน มันต้องทำลายกิเลส นี่ถ้าเป็น วิทยาศาสตร์ใ้ ถ้าเป็นวิทยาศาสตร์มันต้องวิทยาศาสตร์อย่างนั้น

แต่เวลาเป็นธรรมๆ แล้วมันมีอุปาย มันมีเล่ห์กล มันมี โอ้โฮ! ร้อยแปด ฉะนั้น ครูบา อาจารย์ถึงเท่าทันมัน

ฉะนั้นบอกว่า คำถาม “สามารถนำวิปัสสนาภาวนามาช่วยให้จิตสงบได้หรือไม่เจ้าคะ”

เชิญตามสบายเจ้าคะ เพราะมันเป็นโอกาสเป็นการปฏิบัติ เพียงแต่ว่าเวลาวัดผลกันใ้ ถ้าวัดผล ถ้าใช้ปัญญาอย่างนี้มามันก็เป็นปัญญาอบรมสมาธิ มันก็มีความสุขความสงบ เหมือนกันนั้นแหละ แต่มันไม่เกิดผลในการขุดคุ้ยหากิเลสเจอ แล้ใช้สติปัญญาแยกแยะ มัน เกิดอุคคหณินิตไ้

เวลาเห็นกายนี้เกิดอุคคหณินิต เวลาเราแยกแยะด้วยสติปัญญา เขาเรียกวิภาคะ วิภาคะ คือแยกส่วนขยายส่วนนินิตนั้น เห็นเป็นกะโหลกศีรษะ เห็นเป็นกาย เราก็พิจารณาให้มันขยาย ส่วนเป็นไตรลักษณ์ วิภาคะคือไตรลักษณ์ นี่คือปัญญา วิปัสสนาเป็นอย่างนี้

แต่ถ้ามันยังไม่ได้ มันว่าใช้วิปัสสนาได้หรือไม่เจ้าคะ

เชิญ เชิญ เชิญเลยคะ เพื่อจะให้มันสงบระงับ ให้เป็นผลขึ้นมา แล้ภาวนามันจะ ต่อเนื่องไป นี่พูดถึงว่าการภาวนา จบ

ถาม : ข้อ ๒๕๑๘. เรื่อง “ช็อกโกแลต”

เขาบอกว่าเขาไปอ่านชีวประวัติพระองค์หนึ่งว่า พระมหาบัวท่านเอาช็อกโกแลตไปแจก ผู้ป่วย ก็อยากจะซื้อช็อกโกแลตไปถวายพระเหมือนกัน แต่ไม่ทราบว่ช็อกโกแลตแบบไหนเจ้า คะ

ตอบ : ถามกันเองในหมู่ศรัทธาเขาก็รู้หมดนะ

เวลาอ่านประวัติของครูบาอาจารย์ เรื่องซ็อกโกแลตของหลวงตา เวลาพวกเราอยู่เวร เวลาท่านได้ซ็อกโกแลตมาท่านจะเก็บไว้ ไม่ได้เก็บไว้ เวนะจัดไว้ใหม่ เวลาฉันน้ำร้อน ในถาดของท่านก็จะมีซ็อกโกแลต มีลูกอมต่างๆ ท่านจะไม่ฉันหรอก ท่านฉันน้ำโกโก้แก้วหนึ่ง แล้วที่เหลือท่านก็จะแจกพระ

แล้วท่านจะถามพระเวรเลยว่า วันนี้พระอดอาหารกี่องค์ แล้วใครอดได้มากที่สุด ถ้า ๑๔ วัน ได้ซ็อกโกแลตไป ถ้า ๑๐ วัน ๑๐ วันได้ทอफीไป ท่านให้กำลังใจนะ นี่เวลาที่เรายู่วัดแล้วท่านแจกกัน

ที่นี้ซ็อกโกแลตมันเป็นโกโก้กับกาแฟ มันเป็นแบบว่าสัตตาคาลิก เป็นยาวชีวิก ยาม ชั่ว ยามอาหาร เขาเรียกว่าสัตตาคาลิก ยาวชีวิก มันเป็นอย่างที่ควรเก็บไว้ที่วัน

นี่ก็เหมือนกัน ซ็อกโกแลตๆ ถ้ามันถวายพระมันซ็อกโกแลตดำ มันมีแต่ผลซ็อกโกแลตกับน้ำตาล

แล้วถ้าซ็อกโกแลตมันผสมนม นมนี้ถวายพระได้ไหม

ได้ค่ะ ได้ค่ะ แต่พระท่านฉันเป็นอาหารตอนเช้า เพราะนมมันเป็นอาหารใจ แต่ถ้าจะถวาย ให้อะไรซ็อกโกแลต เรื่องอาหาร อย่างเช่นเนยใส เนยข้น น้ำผึ้ง น้ำอ้อย ถ้ามันศึกษาธรรมะหรือเข้าไปแล้ว ศึกษาธรรมแล้วจะเข้าใจเรื่องนี้ นี่ก็ความเป็นอยู่ของภิกษุ ของสมณะที่ท่านดำรงชีพของท่าน

แล้วเวลาเขาถวายพวกสัตตาคาลิก พวกมะขามป้อม พวกสมอ มันเป็นยาขับถ่าย เป็นยาระบาย มันมีไ้ ๕ คีล ๘ คีล ๑๐ คีล ๒๒๗ คีล ๕ โดยสมบูรณ์แบบคือคีล ๕ คีล ๘ คีล ๑๐ คีล ๒๒๗ มันก็อยู่ตรงนี้

ฉะนั้นบอกว่า “อยากทราบเรื่องซ็อกโกแลตค่ะ”

ก็ไปที่ร้านขายซ็อกโกแลต ก็คงเข้าใจนะคะ

เพราะเรื่องอย่างนี้มันเป็นเรื่องพระนะ เขาเอาจริงเอาจังในการประพฤติปฏิบัติ ของอย่างนี้มันเป็นแบบว่า บวชเป็นพระแล้ว อยากได้สิ่งใดก็ได้ตามปรารถนา ไม่อยากสิ่งใด ก็อยากจะได้สิ่งที่โยมเขาศรัทธา เขาจะมอบให้ อันนั้นมันเป็นเรื่องของอำนาจวาสนาของคน

ฉะนั้น เรื่องอย่างนี้ถ้าเป็นพระ เอามาพูดมันเหมือนกับมันไปสนใจแต่เรื่องปลีกย่อย เรื่องความเป็นอยู่ ไม่สนใจเรื่องทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์

เวลาอยู่กับหลวงตาท่านพูดไป ให้เอาจริงเอาจัง ไม่พูดกันเรื่องโลกๆ

ไฉนมันเรื่องโลกๆ ใจ เรื่องชอกโกแลตเป็นเรื่องโลกๆ เรื่องเพียงแต่ว่าเป็นศรัทธาของญาติโยมที่เขาจะถวายพระ หรือคนที่เขามีอำนาจวาสนาเขาอยากได้บุญกุศลของเขา แล้วถ้าทำได้ไม่ได้มันเป็นเรื่องโลกๆ มันไม่ใช่เรื่องของการประพฤติปฏิบัติ

เราจะตอบปัญหาที่ว่าเวลานั่งไปแล้วมันทุกข์ เวลามันเจ็บแสบหัวใจนะ อย่างนี้ เราถามปัญหาอย่างนี้ดีกว่า

ไฉนอย่างนี้มันบอกว่าชอกโกแลตจะมีหรือไม่มีก็ไม่เป็นไร เข้าบิณฑบาตขึ้นมาได้ข้าวหรือไม่ได้ข้าว ถ้าไม่ได้ข้าวก็กินลมไปก็ได้ นี่เวลาครูบาอาจารย์ที่ปฏิบัติไป ท่านไม่ขออะไรเลย ขออะไรเลย แล้วก็ญาติโยม แหม! อยากได้ไฉนนั้น อยากได้ไฉนนี้ พระกรรมฐานเขาอ่อน เขาอ่อนหมดนะ ไม่จำเป็น จบ

ถาม : ข้อ ๒๕๑๙. เรื่อง “พระอริยบุคคล”

เจริญสมถภาวนาอย่างเดียว สามารถเลื่อนชั้นจากปุถุชนเป็นพระโสดาบันได้หรือไม่เจ้าคะ

ตอบ : แหม! อยากเป็นเหลือเกินเนาะ

“เจริญสมถภาวนาอย่างเดียว สามารถจะเลื่อนชั้นจากปุถุชนเป็นพระโสดาบันได้หรือไม่เจ้าคะ”

ไม่ได้เจ้าคะ สมารถก็เกิเลสไม่ได้เจ้าคะ

สมาธิแก็กิเลสไม่ได้ สมาธิแก็กิเลสไม่ได้ แต่ถ้าไม่มีสมาธิเป็นพื้นเป็นฐาน มันเป็นปุถุชน คนหนาก็อยู่คนหนาอย่างนั้น

ฉะนั้นบอกว่า เจริญสมถภาวนาอย่างเดี๋ยวจะเลื่อนชั้นจากปุถุชนเป็นโสดาบัน

จะเป็นโสดาบันเป็นอย่างไร

ปุถุชนเป็นปุถุชน ปุถุชนคนหนา ปุถุชนคนหนาขึ้นมา รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร รูป รส กลิ่น เสียง เพชรนิลจินดาไม่ใช่กิเลส แต่คนที่อยากได้มัน ต่างหากคือกิเลส

เพชรนิลจินดาไม่มีกิเลส มันไม่มีชีวิต มันมีกิเลสไม่ได้ แต่ใ้พวกอยากได้ๆ นั้นนะ ที่ ตะกายหามันนั้นนะ ใ้ตัวตะกายหามันในใจนั้นะคือกิเลส

ฉะนั้น ปุถุชนคนหนา ปุถุชนคนหนาก็อยากได้อะไรดีใจ เวลาฝึกหัดทำสมถะๆ รูป รส กลิ่น เสียงทำให้สงบไม่ได้ ที่มันไม่สงบระงับเข้ามา ก็รูป รส กลิ่น เสียงที่ความคิดเดิมๆ ของตน กระตุ้นอยู่ตลอดเวลา แต่พอมีสติสัมปชัญญะ มีความเข้าใจแล้ว ก็ใ้ตัวกระตุ้นนั้นมัน กระตุ้นให้เราพุ่งชน

ถ้ามันมีสติปัญญา มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิละ มันก็พิจารณา เพชรก็อยู่ในร้านเพชร มึงไปเตี้อร้อนอะไรกับเพชรเล่า เพชรมันไม่ทุกข์กับมึง ทุกข์นะ เห็นไหม รูป รส กลิ่น เสียงไม่เป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร พอมันเข้าใจแล้วมันก็ตัด เพชรเ็งอยู่ทีร้านเพชร เถอะไป ภูไม่เกี่ยว ภูอยู่บ้านภูนี่

รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร เป็นพวงดอกไม้คือมันบูชา เป็นบ่วงก็มารัดคอนี้ใจ อยากได้อะไรดีกับมันใจ พออยากได้อะไรดี มันเท่าทันมัน พอมันรู้เท่า ู้ทันมันก็เริ่มปล่อยวางเห็นโทษ เห็นโทษ เห็นโทษเพราะอะไร

เหนื่อยเกือบตายก็ไปคิดถึงมันนี่แหละ มันไม่ทุกข์เลย ภูนะทุกข์ ภูคิดอยู่นี้ภูทุกข์คนเดียว เลย มันอยู่นั่นมันไม่เห็นทุกข์เลย เพชรมันไม่บ่นว่ามันทุกข์เลย ใ้ภูนะบ่นอยู่คนเดียว ชักฉลาด ขึ้นนะ

เวลาบ่วงของมารมันรัด เราแก่ๆ พอมันเท่าทันแล้วนะ มันจะกลับมาส่งบระจับ ปุณฺณ มันจะเลื่อนขึ้นเป็นกัลยาณชน มันจะเลื่อนขึ้นเป็นผู้ที่ชำนาญในทำความสงบของใจ

ปุณฺณคนหนา คนหนา คนพาล คนเที่ยวหาเรื่องคนอื่นเป็นคนพาล พวกที่เขา มีสติปัญญาควบคุมหัวใจเขาได้เขาเป็นบัณฑิต เขารู้จักให้อภัย เขารู้จักว่าควรและไม่ควร เขา รู้จักคนที่เขาทำไปด้วยขาดสติ บางคนทำไปด้วยนิสัยสันดานเดิมของเขา คนที่ดีๆ เขาก็ทำ คุณงามความดีของเขา นี่กัลยาณชน

กัลยาณชนมันเจอสิ่งใดที่กระทบกระเทือนหัวใจแล้วมันไม่เดือดร้อนไปกับเขา เพราะมัน มีปัญญาเท่าทันอารมณ์ของตน จากปุณฺณเขาจะเลื่อนขึ้นเป็นกัลยาณชน ไม่ใช่พระอรหันต์ หรอก แหม! เมื่อก่อนเคยขี่ไกรธมาก เดียวนี้ไม่ไกรธเลย จะเป็นพระอรหันต์

พระอรหันต์อะไร ไม่รู้จักกิเลส ไม่เห็นใจของตัวเอง จะเป็นพระอรหันต์อะไรกัน มันจะเป็นพระอรหันต์มันต้องเริ่มต้นจากทำสมาธิเป็น จิตมันสงบเป็น จิตสงบก็นี่ไง เป็นกัลยาณชน กัลยาณชน รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร เวลามันขาด ขาดด้วย สติด้วยปัญญา มันปล่อยหมดคนะ ต่อไปจิตมันเด่นๆ นะ ทำความสงบได้ดีขึ้น ทำความสงบของ เราได้ชัดขึ้น

เพราะความสงบเกิดจากจิต ไม่ใช่จิต แล้วสมาธิเป็นสมาธิ สมาธิก็อยู่ในวงของสมมุติ เพราะมันเกิดขึ้น ตั้งอยู่ แล้วดับไป มันสมมุติขึ้นมา สมมุติด้วยความเพียร ความเพียร ความ วิริยะ ความอดุทธาหะ พยายามขวนขวายขึ้นมาจนจิตมันสงบได้ พอจิตมีกำลังที่สงบได้มันก็ เสื่อมได้ เพราะความเพียรหรือคนรักษาแล้วไม่รักษามัน จิตมันก็คลายตัวออกมา จิตมันคลาย ตัวออกมามันก็เป็นปุณฺณเหมือนเราๆ นี่แหละ เหมือนกำลังที่มันทุกข์มันยากอยู่

นี่ไง สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ แต่ถ้าไม่มีสมาธิ ไม่มีสมาธิจะยกขึ้นสู่วิปัสสนาเป็นไปไม่ได้เลย เป็นไปไม่ได้เลยเพราะมันติดในตัวของมันเองไง มันหลงในตัวมันเอง

แต่ถ้าเป็นสัมมาสมาธิ พอจิตสงบ นี่เป็นกัลยาณชน กัลยาณชนมันพยายามเล็งเพิน พยายามขุดคุ้ย พยายามค้นหา ค้นหาอะไร ค้นหาปมในใจ ค้นหาสิ่งที่มันสะดุดในใจ ถ้ามันจับ ได้ มันจับได้ จิตเห็นอาการของจิตใจ ถ้าจิตเห็นอาการของจิตมันก็เห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม

ถ้าพิจารณาเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม แล้วมันใช้สติปัญญา มีสัมมาสมาธิ เป็นพื้นฐาน เป็นกำลัง แล้วฝึกหัดใช้ปัญญา ปัญญาในสติปัญญาฐาน ๔ ปัญญาในการพิจารณา กาย ปัญญาในการพิจารณาเวทนา ปัญญาในการพิจารณาจิต เวลาพิจารณานั้นนะคือ ภาวนามยปัญญา นั่นคือการฝึกหัดใช้ปัญญา หัดใช้ปัญญาอย่างนี้พิจารณาแล้วพิจารณาเล่า เวลามันปล่อยวาง ปล่อยวางด้วยมีสัมมาสมาธิเป็นพื้นฐาน มีปัญญาที่เกิดจากสัมมาสมาธิเป็นผู้แยกแยะ พอมันปล่อยวาง โอ้โฮ! เฮ้ย! มันเหนือสมาธิอีกวะ สมาธิมันก็สุขเฉยๆ เว้ย เฮ้ย! คราวนี้มันปล่อยวางเลย

เห็นไหม ผลของการปฏิบัติมันแตกต่างกัน สุขในสมาธิอย่างหนึ่ง สุขในการภาวนามยปัญญาอย่างหนึ่ง แต่ความสุขอย่างนี้เป็นความสุขชั่วคราวเหมือนกัน เพราะฝึกหัดใช้ปัญญา ขึ้นมามันมีสัมมาสมาธิ มีสติปัญญาการค้นคว้าการแสวงหา มันก็แยกแยะของมันได้

แยกแยะมันได้ เวลามันเลื่อมมามันก็เป็นสัญญา สัญญามันก็จิตคิด จิตคิดมันก็ต้องกลับมาทำความสงบของใจมากขึ้น พอจิตมันสงบมากขึ้น มันมีกำลังแล้วเราฝึกหัดใช้ปัญญา นี่ การค้นคว้าการแสวงหาอย่างนี้ เวลามันปล่อยวางเขาเรียกว่าตึงคับหนาน คือมันชั่วคราวๆ คือการปล่อยวางชั่วคราวไป

แต่ชั่วคราวแล้วถ้าทำซ้ำๆ ทำซ้ำพิจารณาซ้ำแล้วซ้ำเล่า มันโดนภาวนามยปัญญา กระหน้าซ้ำแล้วซ้ำเล่า สงครามธาตุ-สงครามชั้นนี้ไง เวลาพิจารณาไปแล้วเวลามันขาด คำว่า “ขาด” เขาเรียกสมุจเฉตพหวน ในการประหารกิเลสมันต้องมีสมุจเฉต มันไม่ใช่ทำชั่วคราว

แล้วของเรา เราทำมันชั่วคราวๆ ชั่วคราวเพราะอะไร เพราะมันปล่อยวางด้วยสติ ด้วยกำลัง มันไม่สมดุล มันมีกำลังอย่างใด กำลังของปัญญาก็ปัญญานำ กำลังของสมาธิก็สมาธินำ เวลามันพิจารณาไปแล้วมันปล่อยวางได้ ปล่อยวางได้แต่มันไม่สมดุลของมัน ไม่สมบูรณ์แบบ เวลาสมบูรณ์แบบ มันสมดุลพอดี มัชฌิมาปฏิปทา สมบูรณ์แบบ สมบูรณ์แบบ สมควรพอดี ความเป็นกลางเวลามันขาด อย่างนี้ต่างหากเขาถึงเรียกว่าเป็นพระโสดาบัน

เขาบอกว่า เป็นโสดาบันได้ไหม

จะเป็นโสดาบันด้วยตัวหนังสือ จะเป็นโสดาบันด้วยการแต่งตั้ง จะเป็นโสดาบันด้วยการยกย่องสรรเสริญ จะเป็นโสดาบันด้วยคนยกย่องบูชา ไม่มีหรอก ใถ้นั้นมันโลกธรรม ๘ เป็นการ

สอพลอกันไปเอง เป็นการสอพลอ เป็นการยกย่องสรรเสริญ อยู่ในโลกธรรม ๘ ธรรมะเก่าแก่ มี ลามเลื่อมลาม มียศเลื่อมยศ ไม่มีของจริง ของจริงมันเกิดจากภาวนามยปัญญา เกิดจากมรรค จากผลต่างหาก

นี่พูดถึงใจ พระอริยบุคคลเกิดขึ้นได้อย่างไร

จะเกิดขึ้นด้วยจิตดวงใดมีมรรค จิตดวงนั้นก็จะมีผล จิตดวงใดไม่มีมรรค จิตดวงนั้นทำ อะไรไม่เป็น จิตดวงนั้นมีแต่ท่องหนังสือ มีแต่จินตนาการ มันก็ได้ธรรมะจินตนาการของมันไป แล้วเวลามันตายไปแล้วมันก็จะรู้ว่า อ้อ! ว่างเปล่าเนาะ การปฏิบัตินี้สูญเปล่า ไม่ได้เป็นขึ้นเป็น อันเลย

แต่ถ้าเป็นขึ้นเป็นอันนะ มันไม่ต้องตาย พอเป็นพระโสดาบัน เวลากิเลสมันขาด กิเลสมัน ตายได้อย่างไร กิเลสมันขาดได้อย่างไร

เวลามันขาดขึ้นมา เพราะเรางๆ นะ เราเชื่อใหม่ว่านรกสวรรค์มีไหม เราเชื่อว่าภพชาติมี ไหม เราก็งๆ กันนะ เวลามันสมมุจเฉพหวนขาด ผัวะ! ชันธ & ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ชันธ & ชันธ & ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่ชันธ & เฮ้ย! แล้วจิตมันไปอย่างไรละ มันสมมุจน์แบบมาก เพราะพระ อรหันต์ไม่ถือมงคลตื่นข่าว จะไม่เชื่อสิ่งนอกจากพระพุทธศาสนา จะพาดกระแด เห็นการเวียน ว่ายตายเกิดในวัฏฏะ จะเกิดอย่าง มากอีก ๗ ชาติ

เขาบอกว่า มัน ๗ ชาติ ๘ ชาติอะไรกัน

หนังสือก็ตัวหนังสือนะ เวลามันเป็นท่ามกลางหัวใจมันสมมุจน์แบบของมัน ไม่สมมุจน์ แบบมันจะเป็นพระโสดาบันได้อย่างไรละ พระโสดาบันยังโง่ๆ เซ่อๆ ยังหันซ้ายหันขวา ยังไม่รู้ เหนือรู้ได้ เฮ้ย! พระโสดาบันอะไรวะ

พระโสดาบันเขาชัดเจนในจิตของเขานะ จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะมันไม่มีต้นไม่มี ปลาย กับที่มันพาดกระแดแล้วอย่าง มากอีก ๗ ชาติ พระอรหันต์จากพระโสดาบันปฏิบัติสิ้น กิเลสในชาตินี้เลย ชาตินี้เลย แล้วชัดๆ นะ นี่เวลาในวงกรรมฐานเิง ในวงครูบาอาจารย์ที่ท่าน ประพฤติปฏิบัติของท่านเิง ท่านมีเหตุมีผลของท่าน ถ้ามันยังไม่มีเหตุมีผล เราก็ยังมโหฬารกันอยู่ นี่

แล้วมันน่าเห็นใจสุดๆ ที่หลวงตาท่านพูดไป ปฏิบัติมียากอยู่ ๒ คราว คราวหนึ่งคือคราวเริ่มต้นนี่ คนทำงานไม่เป็นพยายามฝึกงานให้ทำเป็นนี่แสนยาก คนทำงานเป็นแล้ว มันทำงานได้ถนัด แล้วทำงานได้หนักหน่วง ทำงานได้ผลมาก ฉะนั้น ในวงกรรมฐาน คนที่ทำงานเป็นเขาเรียกว่าภาวนาเป็น

ภาวนาเป็นก็เริ่มต้นจากตรงนี้ เริ่มต้นจากตรงพาดกระแสนี้ ถ้ามันพาดกระแสนะ มันถึงต้นทางแล้ว มันเปิดต้นทางได้นะ มันจะสาวเชือกไปสู่ปลายทาง นี่การปฏิบัติใจ ชั้นอย่างหยาบ ชั้นอย่างกลาง ชั้นอย่างละเอียดใจ จากต้นทางจะสาวไปสู่ปลายทาง เพราะมันจับหนทางได้

แล้วภาวนายากอยู่ ๒ คราว คราวหนึ่งคือคราวเริ่มต้น คราวหนึ่งคือคราวจะสิ้นกิเลส คราวเริ่มต้นจับหัวเชือกนี้ได้ สาวไปจนสิ้นสุดแห่งเชือก สิ้นสุดแห่งเชือก สิ้นสุดแห่งชั้นใจ

นี่ใจ ถ้าชั้นนี้ ชั้นที่ว่าเวลาเป็นพระโสดาบันชั้นนี้ขาดแล้ว ชั้นนี้ขาดมันขาดรู้เท่า แต่มันจะขาดจริงๆ มันไปขาดที่อนาคามี ขาดที่อนาคามีเพราะอะไร เพราะกามราคะมันเกิดจากชั้นนี้ทั้งนั้น มันเกิดจากความพอใจของจิตทั้งนั้น เวลามันขาดจบแล้ว ชั้นดับสิ้น ชั้น ๕ จบ นี่มันเหลือแต่จิตล้วนๆ มันจับตัวจิตไม่ได้อีกแล้ว ต้องไปเริ่มต้น เริ่มต้นและมันปลาย ที่ยาก ยากยากที่สุด แต่หลวงปู่ท่านสร้างธรรมทายาทเป็นพระอรหันต์มากมายเลย ทำได้ ถ้าทำของเราได้ แล้วฝึกหัดของเราทำนะ

นี่พูดถึงว่า ฝึกหัดแล้วประพฤติปฏิบัติไป ไม่ต้องไปสงสัยว่าจะเป็นโสดาบันไม่เป็นโสดาบันหรอก ทำความเพียร ความวิริยะ ความอดุสสาเห ความเพียรชอบ มนุษย์จะล่วงพ้นทุกข์ด้วยความเพียร ให้ประพฤติปฏิบัติไป แล้วจะเป็นปัจเจกตัง สันติภูริโก รู้แจ้งในใจตน รู้แจ้ง รู้รอบขอบเขต ไม่มีอะไรปิดกั้นเลยละ ถ้ารู้มีดๆ บอดๆ ไม่ใช่ ไม่ใช่ ไม่ใช่หรอก จะรู้แจ้งแล้วให้ประพฤติปฏิบัติไป จบ

ถาม : ข้อ ๒๕๒๐. เรื่อง “นอนวัด”

กราบนมัสการหลวงพ่อกุณฺณมานอนวัดแล้วใช้ไฟใช้น้ำของวัด รู้สึกไม่ค่อยสบายใจคะ จึงอยากจะชำระหนี้สงฆ์ทุกวัน ต้องชำระหนี้สงฆ์เป็นเงินมากกว่าค่าไฟที่ลูกใช้หรือไม่คะ กราบหลวงพ่อบิณฑบาตให้ลูกเข้าใจด้วยคะ

ตอบ : นอนวัด พอนอนวัดขึ้นมา ไอ้โฮ! ไปใช้น้ำใช้ไฟในวัดขึ้นมา ไอ้โฮ! มันเป็นหนี้สงฆ์ เป็นหนี้เป็นสินเลย ถ้าเป็นหนี้เป็นสินนะ แล้วจิตใจของคนๆ ดุสิ ชาวพุทธในทะเบียนบ้าน ในประเทศไทยนะ เกิดมาส่วนใหญ่แล้วนับถือศาสนาพุทธแต่ในทะเบียนบ้านนะ คีล & มันก็ไม่ว่าจก กินเหล้าเมายากัน เล่นการพนันกันร่อยแปด มันน่าจะอยู่กับโลกไ้ เวลาขาดตกบกพร่องก็ไปอาศัยนอนวัด นอนวัดนะ แล้วก็กลับไปเล่นไฟเล่นการพนันต่อ

นี่ไง แต่คนที่มีความศรัทธามีความเชื่อ เราเห็นคนเฒ่าคนแก่ไปวัด เฮ้ย! เขาไปทำไมกันวะ อ้อ! เขาไปจำศีล เวลาเราโตขึ้นมาอะ อ้อ! คนแก่คนเฒ่าเขาไปวัดไปจำศีล เดียวนี้เราเป็นวัยรุ่น เรายังเป็นคนอายุไม่มาก เราก็ไปวัดแล้ว เพราะเดี๋ยวนี้เราเป็นปัญญาชน เรามีการศึกษาเรื่อง ศาสนา เรื่องศาสนาเขาสอน ศาสนามันเป็นสิ่งที่มีความค่ากับทุกๆ สิ่งมีชีวิต สิ่งมีชีวิตมีดวงใจ ผักไฟในพระพุทธศาสนา เราก็อยากจะไปวัดไปวา ด้วยศรัทธาความเชื่อไ้ ไปวัดไปวาไป ประพฤติปฏิบัติไ้

แล้วไปวัดปฏิบัติ วัดปฏิบัติ วัดนั้นเขามีไว้เพื่อการประพฤติปฏิบัติไ้ ถ้าประพฤติปฏิบัติ ไปวัดแล้วเขาก็มีปัจจัยเครื่องอาศัยให้ดำรงชีพได้ไ้ แล้วเราไปอยู่วัด เราไปนอนวัด เราก็ไปใช้น้ำใช้ไฟวัด เลยไม่ค่อยสบายไ้

สบายไ้ได้ เพราะวัดนี้เป็นสมบัติของชาวพุทธ เวลาเขาสร้างวัดสร้างวาขึ้นมา สงฆ์จาก จตุรทิศที่ยังไม่ได้มา ขอให้ไ้ได้มา ที่ไ้ได้มาแล้วขอให้อยู่สุขอยู่สบาย ผู้ที่อยู่ทางโลกเขาต้องทำมาหากินของเขา เขาต้องมีบ้านมีเรือนของเขา เขาต้องมีเงินจ่ายค่าห้องค่าเช่าของเขา เวลาเขามีจิตใจเป็นบุญกุศล เขารวบรวมเงินกันมาสร้างเป็นวัด เป็นที่สาธารณะประโยชน์ วัดนี้เป็นสมบัติของพระพุทธศาสนา เป็นสมบัติของชาติ ไม่มีใครเป็นเจ้าของไ้ เป็นสาธารณะสมบัติ สาธารณะสมบัติเป็นเขตอภัยทาน ผู้ที่เข้ามาวัดแล้วเขาจะให้ภัยต่อกัน เขาจะไม่ไปเบียดเบียนกันไ้

ที่นี้พอเรามาอยู่วัด เราก็ไ้ไปใช้ไฟใช้น้ำในวัดนั้น ใช้ไฟใช้น้ำในวัดนั้น อ้าว! ก็เป็นสาธารณะประโยชน์ไ้ แล้วเราว่าเป็นหนี้เป็นสิน เป็นหนี้เป็นสินก็เราคิดแบบธุรกิจไ้ คิดแบบโลกไ้

เดี๋ยวเราจะต้องเก็บค่าอยู่วัด เพราะเขามาอนวัด นี่มันเป็นธุรกิจไง นี่ไง หลวงตาท่านพูด โอ้โฮ! ฟังหลวงตาแล้วเศร้ามากนะ ท่านบอกเลยนะ ถ้าพระยังให้กันไม่ได้ แล้วสังคมเขาอยู่กันอย่างไรร

ทาน ทานไง เวลาสอนเขานะ นู่นก็ทาน นี่ก็ทาน เวลาพระเป็นธุรกิจทั้งนั้นเลย

หลวงตาพระมหาบัว ใหม่ๆ ตอนที่ท่านยังไม่ออกมาอยู่กับโลก มีคนเข้าไปเสนอซื้อลิขสิทธิ์เรื่องหนังสือเยอะเยอะไปหมด ท่านไม่รับ ท่านบอกว่าให้มันเป็นสมบัติของชาติ สมบัติของศาสนา ทุกคนมีสิทธิ์ทั้งสิ้น เว้นไว้แต่คนที่เอาไปหาผลประโยชน์ ไม่ให้ ถ้าแจกเป็นทานๆ ให้ได้หมด ถ้าพระให้ไม่ได้ ใครจะเป็นผู้ให้

แล้วพระ วัดเป็นที่อยู่ของผู้ที่เป็นศีลเป็นธรรม เขามาบริจาคเพื่อเป็นสาธารณประโยชน์ แล้วเราไปใช้สอยเรื่องน้ำเรื่องไฟ แล้วเราบอกเราไม่สบายใจ

เราเองเราก็ไปวัดใช้ไหม เราเองเราก็ทำบุญใช้ไหม แล้วทำบุญขึ้นมาแล้วมันเป็นสาธารณะสมบัติขึ้นมา เราก็ไปร่วมใช้สอยไรร

วัดเหมือนโรงพยาบาล โรงพยาบาลรักษาคคนป่วยทุกชนิด จะเป็นผู้ร้าย จะเป็นคนดี ใครเจ็บไข้ได้ป่วยรักษาหมด วัดก็เหมือนกัน วัดเป็นที่พึ่งอาศัย ถ้าเขาไปวัดแล้วไปประพฤติปฏิบัติ ไปอยู่วัดโดยเป็นธรรม ได้หมดนะ

แต่เดี๋ยวนี้โลกมันเป็นธุรกิจไปหมดไรร เวลาจะมาอยู่วัดต้องเสียค่านู่นเสียค่านี่ ใช้อย่างนั้นมันก็เลยคิดไปแบบโลก

ฉะนั้น ถ้าคิดแบบธรรม จะไม่สบายใจเรื่องอะไร ยิ่งสบายใจสิ เราพูดทุกวันนะ เวลากำหนดพุทโธๆ เราอยู่ใกล้ชิดพระพุทธรเจ้า เราอย่าไปใกล้ชิดกิเลส เวลากิเลสมันอยู่ในใจนะ มันคิดมันกระซากลากถูเราไปตลอดเวลา เวลาเราจะพุทโธๆ ไปอยู่ใกล้พระพุทธรเจ้าบ้างไม่ได้หรือ

อยู่กับพุทโธๆ นี่ปลอดภัย อยู่กับพุทโธนี่ปลอดภัย กิเลสไม่มายั่วมายุให้เราไปทางไหน แล้วถ้าจิตมันสงบเข้ามาแล้วมันเป็นพุทธระแท้ก็ต่างหาก เป็นพระพุทธรเจ้าที่มีชีวิตเลยละ พุทธระสดๆ ร้อนๆ กลางหัวใจเลย

นี่วัดที่ประพฤติปฏิบัติเขาก็หวังเหตุนี้ไง หวังเพื่อให้คนที่ประพฤติปฏิบัติได้ไปกราบไปไหว้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในหัวใจ ได้ประพฤติปฏิบัติขึ้นมาให้เป็นความจริง เขาจะมากับค่าน้ำค่าไฟอะไร ไม่มี

ทีนี้บอกว่ามันจะเป็นหนี้สงฆ์

ไอ้หนี้สงฆ์มันเป็นประเพณี ประเพณี ในธรรมวินัยนะ คนที่ไปวัดแล้วเดินออกจากวัดไป แม้แต่เศษหินเศษทรายติดเท้าเขาไปไง ติดรองเท้าไป ประเพณีของเขาเวลาวันสงกรานต์เขาถึงก่อกองทราย ขนทรายเข้าวัดไป ใช้หนี้สงฆ์ๆ เพราะของเป็นหนี้สงฆ์ไง คำว่า “หนี้สงฆ์” นะ ของของสงฆ์แล้วบุคคลไปใช้ บุคคลกล่าวคู่ว่าเป็นของของเรา ถ้าไปศึกษาอย่างนั้นเห็นแล้วมันแบบของสงฆ์โดยที่ไม่เข้าใจ

ฉะนั้น เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านฉลาด หัวหน้าที่ฉลาดนะ ท่านบอกเลย ของนี้ของของสงฆ์ แต่สงฆ์ได้ประชุมกันไง เวลาทอดผ้าป่า เขาเรียกอุปโลกน์ไง ของนี้ของของสงฆ์ เราก็ตั้งนะโม ตัสสะ ภะคะวะโต ถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ของของสงฆ์ ของของสาธารณะแล้วของสาธารณะถ้าเป็นของของสงฆ์ ใครเอาไปใช้โดยส่วนตัวมันจะเป็นแบบว่านอมลามาสงฆ์ไปสู่มุบุคคล นี่เป็นของของสงฆ์ เป็นของของกลาง แล้วผู้ใช้เป็นบุคคลมาใช้ มันจะเป็นอย่างนั้น

เขาถึงอุปโลกน์ไ้ว่าของนี้เป็นของของสงฆ์เกิดขึ้นแล้ว เราจะอุปโลกน์ จะให้สิทธิในการใช้ตั้งแต่มหาเถร เถร ภิกษุ สามเณร แล้วก็คฤหัสถ์

เขาแจกไว้ก่อนแล้ว เขาอนุโมทนา เขาทำพิธีกรรมให้เป็นของบุคคลใช้ได้ ใช้สอยได้ หัวหน้าที่ฉลาดนะ เป็นของของวัด วัดแจกจ่ายให้หมด

เพียงแต่ถ้าเป็นหัวหน้าชี้เหนียวไง มันเก็บเอาไว้คนเดียว มันเองมันก็เป็นเปรต คนเอาไปใช้ก็เป็นเปรต เพราะว่าตระหนี่ไว้คนเดียวไง แต่ถ้าหัวหน้าที่ฉลาด หลวงตาท่านเปิดกว้างเลยในคลังนี้เอาได้ตลอด

นี่ก็เหมือนกัน ได้ตลอด ใช้ได้ตลอด ถ้ามันเป็นธรรม จบแล้ว เพียงแต่ถ้าเราเป็นชาวพุทธ เราประพฤติปฏิบัติไปวัดใด ไปอยู่ที่ไหน ถ้าไปเห็นกิริยาของคณะสงฆ์ที่นั่นเขาเป็นธุรกิจเขาเป็นอะไร นั่นก็เป็นเรื่องของเขานะ

แต่ถ้าเป็นธรรมดาๆ เราฟังแล้วเราก็ไม่สบายใจนะ โอ้โฮ! ลูกได้มานอนวัด มาใช้น้ำใช้ไฟในวัดแล้วไม่ค่อยสบายใจ มันเกิดเป็นหนี้สงฆ์ขึ้นมา ลูกจะใช้หนี้สงฆ์ทุกวัน แล้วการใช้หนี้สงฆ์ต้องใช้ให้เงินมากกว่าค่าไฟที่ใช้ไปหรือไม่เจ้าคะ

โอ้ย! ตายเลย

ไม่หรอก เวลาเราทำบุญกุศลใส่บาตรพระไปเท่าไรแล้ว คิดเป็นเงินเท่าไร ที่ใส่บาตรพระๆ ไปนะ แล้วทำบุญในวัดทำบุญไปเท่าไรแล้ว แล้วมานอนวัดคืนหนึ่งค่าไฟก็ตั้งค์

ใช่ เวลาวัดโดยทั่วไปเขาบอกว่าวัดนี้มันขาดน้ำขาดไฟ ไม่มีเงินใช้ นั่นเป็นการประพฤติปฏิบัติที่ตระหนี่ถี่เหนียว คนถึงไม่เห็นใจ

แต่ถ้าปฏิบัติเป็นสาธารณะนะ อย่งไรก็ได้ แล้วถ้าเราปฏิบัติเป็นสาธารณะ ถ้าเราไม่มีเงินจ่ายค่าไฟ ไฟฟ้าเขามาตัดก็จบ ก็เรื่องของเขา

หลวงตาท่านพูดประจำ อยากเห็นผู้ที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบแล้วขาดแคลน อยากเห็นผู้ที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบแล้วขาดแคลน ไม่มีใครใส่บาตร ท่านบอกอยากเห็นมากเลย เพราะมันขัดแย้งกับข้อเท็จจริงในพระพุทธศาสนา

ในพระพุทธศาสนา ผู้ใดปฏิบัติธรรม สมควรแก่ธรรม ธรรมะย่อมคุ้มครอง มั่นคงดีสิทธิ์ ถ้าทำดี ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม แล้วมันขาดแคลน มันเป็นไปได้อย่างไร เพราะอะไร เพราะอะไร กลิ่นของศีลกลิ่นของธรรม

อย่างเช่นพระองค์ใดก็แล้วแต่ไปอยู่ที่ไหน เขาบอกว่าพระองค์นี้ตระหนี่มาก พระองค์นี้ใช้ไม่ได้เลย พระองค์นี้เห็นแก่ตัว แต่พฤติกรรมความเป็นจริงท่านได้แจกของท่าน ท่านได้ทำของท่าน ความจริงมันเป็นอีกเรื่องหนึ่ง เดี่ยวความจริงมันก็เปิดออกมาแน่นอน

มันเป็นไปไม่ได้หรอก เพราะอะไร มันขัดแย้งกับธรรมะ เพราะอะไร ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ใจ แต่ใจทำชั่วนี้เต็มที่แล้ว แล้วประกาศว่ากูเป็นเทวดาๆ วัดขาดแคลน เขาไปประกาศไ้ว่าฉันขาดแคลน

มีเยอะมากที่เขามาหาเรา เขาจะมา ใหม่ๆ เขาจะมาติดแผงโซลาร์เซลล์ เราก็ไม่เอา มีพวกโยมมานะ เขามาถามเรา “หลวงพ่อ หลวงพ่อไม่มีคนศรัทธาเลยหรือ ศาลาปล่อยอย่างนี้ได้ อย่างไม่” มีคนขอเป็นเจ้าภาพมากรุกระจกให้ศาลานี้ไม่รู้กี่เจ้าแล้ว ไม่รับ ไม่รับ ของฉัน ฉันอยากอยู่อย่างนี้

ถ้าคนไม่เข้าใจนะ โอ้โฮ! หลวงพ่อใครๆ ก็ทอดทิ้งเนาะ โอ้โฮ! ไม่มีใครดูแลเลย

มีคนนะ ๓ เจ้าแล้วที่จะมาขอกรุดิกระจกให้ ดิกระจกให้หมดเลย

บอกไม่ใช่ ไม่ใช่ ไม่ใช่ ไม่ใช่ไม่มีคนเขาอยากทำหรอก ภูไม้ให้ทำ ภูไม้ให้ทำ เราอยากอยู่อย่างนี้ไง มีคนมาทำ

ฉะนั้น ถ้าทำดีนะ เราปฏิบัติของเราไปเถอะ แล้วเสียงนกเสียงกาข้างเขาไป วุฒิภาวะของจิตสูงต่ำ วุฒิภาวะของจิตเป็นพาล มันเห็นทองมันก็ว่าขี้ มันเห็นอะไรมันก็ตีค่าไปตามมุมมองของมันทั้งสิ้น จิตใจของคนที่ยึดมั่นก็คิดแบบอย่างนั้นนะ

ถ้าจิตใจเขาสูงส่งเขาเห็นแล้วเขาต้องคิดก่อน เฮ้ย! ทำไมวัดนี้ไม่มีอะไรเลยวะ ไม่มีอะไรเลย แต่เขาอยู่ของเขาสบายนะ ไม่มีอะไรเลยก็ต้องพิสูจน์กันก่อนสิ

เฮ้ย! วัดนี้ไม่เห็นมีอะไรเลยเว้ย โอ้โฮ! วัดนั้นสุดยอดเยี่ยม

ไอ้สุดยอดนั่นนะมันโอตควรวณอนเป็นทุกซอกอยู่นั่นนะ ไอ้วัดที่ไม่มีอะไรเลย โอ้โฮ! เขาเดินจงกรมทั้งวันเลย เขาไม่ต้องห่วงไปทำความสะอาดมันไง เขากลับแต่ทางจงกรมของเขาไม่มีใครเดิน นี่ถ้ามันเป็นจริงนะ

ฉะนั้นบอกว่า เราฟังแล้วมันแบบว่า เราคิดเองไง เราคิดว่าจิตใจของเขาเป็นจิตใจที่ดีงาม จิตใจที่ดีงามแล้ว พอไปใช้อะไรแล้วมันก็คิดว่ามันเป็นหนี้เป็นสินไง ก็อยากจะใช้ แต่เนืเวลามันคิดแบบเริ่มต้นไง แต่ถ้าเรามีวุฒิภาวะสูงขึ้นๆ เราจะเห็นไปเรื่อยๆ แหละ เพราะเราต้องมาอยู่มากินอย่างนี้ตลอดไป แล้วถ้ามาอยู่มากินอย่างนี้ตลอดไปมันจะเป็นหนี้อะไร

ถ้ามันจะไม่เป็นหนี้ ไม่เป็นหนี้ที่เราเดินจงกรมสิ เราเดินจงกรม เรายังสมาธิภาวนาแล้ว จิตมันสงบระงับ เทวดา อินทร์ พรหมสาธุการ โอ้โฮ! สุดยอด ที่เขาทำไว้ ทางจงกรม นั่งสมาธิ

เขาก็ต้องการใจมึงสงบนะ แล้วถ้าใจสงบแล้วเอ็งแม่เมตตาไปตั้งแต่ปู่ย่าตายาย ญาติโกโหติกาของเรา เจ้ากรรมนายเวร เราแม่เมตตาออกไป แม่เมตตาออกไป เป็นบุญเป็นกุศลนะ ถ้าจิตใจมันสูงขึ้นมาเป็นขั้นๆ ขึ้นมานะ 'ไอ้เรื่องน้ำเรื่องไฟมันเรื่องธรรมดา

ฉะนั้น ถ้าคิดอย่างนี้มันใช้ไม่ได้

เวลาทำข้อวัตรไง เวลาพระ พระล้างส้วมนะ วัจจกฏีวัตร วัจจกฏีวัตรคือวัตรในห้องส้วม ห้องส้วม ห้องน้ำ พระ กิจของสงฆ์ กิจของสงฆ์ ๑๐ อย่าง กวาดลานเจดีย ทำความสะอาด ศาลา โรงธรรม ลานวัด ห้องน้ำ ห้องส้วม นี่กิจของสงฆ์นะ ถ้าสงฆ์นั้นมีวัตร สงฆ์มีวัตรคือมีข้อวัตรปฏิบัติ

ถ้าวัดร้าง มีสงฆ์หัวล้านๆ อยู่ แต่มันไม่ทำ วัดร้าง ไม่มีวัตรปฏิบัติไง ห้องน้ำห้องส้วมปล่อยให้เขรอะเลย ใครเข้าวัดไปแล้วก็ปิดจมูก แต่วัดถ้าเป็นธรรมๆ วัดทำ ไม่ต้องจ้างบริษัททำความสะอาดนะ ถ้าจ้างบริษัททำความสะอาดให้โยมทำ ไร้สาระ พระต้องทำ พระต้องทำ พอพระทำแล้ว ในหมู่สงฆ์เขาจะพากันไปเอง พอเขาพากันไปเอง เห็นไหม นี่ไง บริษัท ๔ ไร่

“मारयेย เมื่อใดภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาของเรายังไม่เข้มแข็ง ไม่สามารถกล่าวแก่การโจมตีของลัทธิต่างๆ ได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไม่ยอมปรินิพพาน”

เผยแผ่ศาสนา มา ๔๕ ปี จนมีวัตรปฏิบัติในพระกรรมฐาน พระป่า พระปฏิบัติจนเข้มแข็งแล้ว วันมาฆบูชา มารมันดลใจ

“मारयेย บัดนี้ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาของเราเข้มแข็งสามารถกล่าวแก้คำจาบจ้วงหรือข้อสงสัยในพระพุทธศาสนา อีก ๓ เดือนข้างหน้าเราจะปรินิพพาน”

โอ้ย! โลกธาตุนี้หวั่นไหวหมดเลย นี่คุณสมบัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ฉะนั้นบอกว่าไปนอนวัด แหม! แล้วมันเป็นหนี้สงฆ์

คำว่า “เป็นหนี้สงฆ์” มันใช้สอย หนี้สงฆ์มันก็เป็นภาษา เป็นคำพูดอันหนึ่ง แล้วเป็นคุณสงฆ์ละ เราชนของไปถวายพระนี่เป็นคุณสงฆ์แล้ว เวลาเป็นหนี้สงฆ์นี้คิดได้ เวลาบุญคุณ

กับสงฆ์ ไม่มีหรือ มีบุญคุณกับสงฆ์ ดูแลรักษา พระเจี๊ยะใช้ได้ปวย เราเป็นผู้อุปัฏฐากอุปถัมภ์ เราจะมีคุณกับสงฆ์

เราเป็นหนี้สงฆ์ เราก็มียุคุณกับสงฆ์ได้ อย่าให้กิเลสมันหลอก แล้วอย่าให้อย่างนี้มันเป็นวิธีการหาเงินในการตลาดของโลกเขา โลกเขาจะเป็นอย่างไรเรื่องของโลก

เพราะเราเคยไปอยู่กับครูบาอาจารย์มา แล้วครูบาอาจารย์ท่านอบรมบ่มเพาะมา ถ้าสายของหลวงปู่ฝั้นนะ เขาเรียกว่าอาคันตุกวัด อาจรรย์วัด ถ้าพระไม่มีน้ำใจต่อกัน ศาสนามันจะเสื่อมสภาพไป วัด ประชาชนเข้ามาไม่ได้ วัด คนมาปฏิบัติไม่ได้ แล้วศาสนามันจะอยู่ที่ไหนล่ะ

ศาสนามันต้องอยู่ในหัวใจของคนใช้ใหม่ ศาสนาที่มันจะอยู่ได้มันต้องอยู่ในใจของคนน้ำใจของคน ที่นั่นนะที่อยู่แห่งแท้จริงของศาสนา แล้วถ้ามันไม่มีการเกื้อกูลกันมันจะอยู่เป็นศาสนาได้อย่างไร

แต่มันก็ไอ้พวกพาลชน ไอ้พวกเข้ามาแล้วเป็นอุปสรรค อย่างนั้นเราต้องไล่ออก หัวหน้าเป็นผู้รับผิดชอบ ไอ้พวกพาลชนเข้ามา เข้ามาเพื่อผลประโยชน์ เข้ามาเพื่อเอารัดเอาเปรียบ ต้องไล่ออกไป เพราะผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเขาต้องการความสงบระงับ เขาต้องการบัณฑิตผู้ส่งเสริมกันเพื่อการประพฤติปฏิบัติ แล้วถ้าเป็นประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม

จะบอกว่า เขาต้องใช้หนี้สงฆ์ใช้ใหม่ ต้องใช้หนี้ด้วยค่าไฟที่สูงขึ้นมาใช้ใหม่

ไอ้นี้เป็นเทคนิคหาเงินของเขาที่เขาบอกว่า เออ! ถ้าเป็นหนี้สงฆ์ ๕ บาท เอ็งต้องใช้ ๒๐ บาท เอามาเลยเดี๋ยวนี้ นั่นเป็นวิธีการหาเงิน

แต่พระพุทธศาสนาเขาหาธรรม หาศีล หาสมาธิ หาปัญญา เราแสวงหากันอยู่เนี่ย เราแสวงหาบรรพชาผล แต่ด้วยความเกิดเป็นมนุษย์ สิ่งมีชีวิตต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย

หลวงตาท่านสอนไว้ ถ้าคิดเปรียบเทียบแบบคนที่เขาจ้องจับผิดหรือดิฉันทินนา ถ้าเขาบอกว่า นกมันยังมีรังมีรัง นกมันยังสร้างรังของมัน มนุษย์ต้องมีบ้านมีเรือน พระก็คนเหมือนกัน ก็ต้องมีกุฏิ มีที่หลบนอนเพื่อบรรเทาทุกข์ เพื่อประโยชน์กับการปฏิบัติ

นกมันยังมีรวงมีรัง พระทำไมมีกระท่อมห้องนอนไม่ได้ มันก็มีได้ทั้งนั้นนะ แต่ก็ไม่ต้องมาเป็นแบบธุรกิจ จะต้องแบบ โอ้โฮ! แค่นี้ แค่นี้ ใ้มันคิดแบบโลกใบนี้ ให้คิดแบบธรรมะนี่มานอนวัด

เราสมอันหนึ่งว่า เขามานอนวัดแล้วก็คิดอย่างนี้ แต่คิดอย่างนี้มันคิดแบบพื้นฐานไปแบบโลกๆ ใจ แล้วถ้าคิดให้สูงขึ้น สูงขึ้น สูงขึ้นดี สูงขึ้น สูงขึ้นให้จิตใจเราเป็นธรรมๆ ขึ้นมา ให้จิตใจเรามันมีทัศนคติ วุฒิภาวะที่สูงขึ้นมันจะมองกว้าง มองเข้าใจ มองทะลุมิติ ทะลุภาคมพรูปภาพ อรูปภาพ มันทะลุวิญญะ มันเป็นวิวิญญะ มันทำให้พ้นจากทุกข์ได้ เอวัง